

Ungas delaktighet i byarna i Norrbotten

ETT PROJEKT FÖR LÄNETS UTVECKLING

Ett projekt för länets utveckling

Under våren 2007 tog Regionalt Landsbygdsforum initiativ till att starta ett projekt för ungdomar bosatta på landsbygden i Norrbotten. Initiativtagare i forumet är Gällivare, Kalix, Luleå och Älvsbyns kommuner, Kommunförbundet, Länsstyrelsen, Landstinget, Bygderådet, Coompanion, Företagarna, LRF, Hushållningssällskapet, ABF, Vuxenskolan och Skogsstyrelsen som i samverkan har målsättningen att stärka landsbygdens utveckling.

Dessa intressenter anser att ungdomars lokala initiativkraft måste tas tillvara och bli genom det nu aktuella projektet, Ungas delaktighet i byarna i Norrbotten, kan framtida entreprenörer fångas upp och bidra till den lokala utvecklingen på landsbygden och därmed tillväxten i länet.

Ungdomsprojektet har varit mycket lyckosamt med hög måluppfyllelse och visar att mer resurser måste sättas in bland ungdomar på landsbygden. Där finns kreativiteten och framtidsandan, där finns entreprenörskapet och den lokala drivkraften.

MONICA LEJON

Samordnare Regionalt Landsbygdsforum
Länsstyrelsen i Norrbottens län

En utmanande och stimulerande resa

Tänk dig en fullsatt bygdegård i Hakkas, Vidsel, Jämtön eller Pålänge med människor i alla åldrar som har kommit dit av ett skäl: Ungas delaktighet!

Vi vill vara bra för våra ungdomars växande som människor! Vi vill skapa goda uppväxtvillkor och vi vill att våra ungdomar ska ges möjlighet att ta ansvar och känna delaktighet i samhällets utveckling.

För ungdomarna som deltog i mötet var det kanske inte riktigt samma formulering, men visst kändes det bra att det handlade om att unga skulle göra saker för unga. Och visst var det bra att de vuxna hade lovat att de skulle stötta utan att ta över.

För mig som projektledare har det varit en resa som har varit både utmanande och samtidigt otroligt stimulerande. Ett stort tack vill jag rikta till alla er som tagit emot mig och ett jättestort tack till er ungdomslotsar, Anna-Lena, Inger, Monica, Linus och Johanna som har gjort ett kanonjobb med att se och lyfta fram allt det bra som ungdomarna gör.

JIM BROSTRÖM
Projektledare
Kommunförbundet Norrbotten

Så här gick det till

De fyra byarna valdes ut av hemkommunen utifrån dessa kriterier:

- ▶ Ett aktivt föreningsliv
- ▶ En inte alltför liten grupp unga 13-20 år
- ▶ Få eller inga initiativ av unga för unga
- ▶ En person i byn som har god förankring och är villig att fungera som "ungdomslots"
- ▶ En "påse pengar" finansierat av projektet som stimulans/möjliggörare (handhas av ungdomslotsen).

Mål för projektet:

- Tre av de utvalda fyra byarna ska ha genomfört projekt "Av unga för unga".
- Hitta kontaktytor/mötesplatser ungdomar/vuxna.

Arbetet lades sedan upp på följande sätt:

- ➔ **1. Träff med nyckelpersoner i byn**, presentera projektet. Känns det ok för er? Är det något vi behöver veta om er by som är viktigt för projektet? Om ni vill gå vidare med projektet så är nästa steg att bjuda in så många vuxna som möjligt till en större träff.
- ➔ **2. Träff med många vuxna**, presentera projektet. Känns det ok för er? Om ni vill gå vidare med projektet så är nästa steg att bjuda in så många vuxna och unga som möjligt till en nästa träff.
- ➔ **3. Träff med unga och vuxna**, presentera projektet. Känns det ok för er? Under den här träffen fick vuxna öva på att stötta utan att ta över. De unga träffades med stöd av ungdomslots och någon från projektet och fick där möjlighet att ta ställning till frågan: Är vi nöjda som det är i byn eller önskar vi en förändring? Efter en stunds grupparbeten så presenterade ungdomarna för sina projektidéer för de vuxna och valde ut vuxna stödpersoner i sina projekt som i sin tur skulle rapportera till ungdomslotsen.
- ➔ **4. Projekten är igång**
- ➔ **5. Utvärdering**
Genomförs i intervjuform av Bo Staffan Johansson/Skribenten i Piteå AB.

HAKKAS 6

VIDSEL 10

PÅLÄNGE 16

JÄMTÖN 19

~ HAKKAS ~

Personer som deltog vid intervjuerna/dokumentationen i Hakkas.

VUXNA

Monika Nilsson (ungdomslots), Sara Livendahl, Erik Carlsson, Eva-Lena Björkman, Marcus Abrahamsson och Bo Carlsson.

UNGDOMAR

Miranda Nilsson, Simon Gundmalm, Rebecca Bertlin, Diana Västanälv, Frida Larsson, Samuel Nilsson, Jim Västanälv, Alexander Nilsson, Amanda Wennström och Jesper Wennström.

VERKSAMHETER

Ungdomskväll i Bygdegården, replokaler för musik, gym.

FAKTA HAKKAS

Hakkas ligger ca. 50 km sydost om Gällivare och har närmare 400 invånare. Endast 7 km söder om orten ligger det natursköna Hakkasfallet och i närområdet finns goda fiskemöjligheter.

Projektet Ungas delaktighet i byarna i Norrbotten får genomgående goda vitsord av såväl vuxna som ungdomar i Hakkas.

Bara några månader efter det att projektet introducerades vid ett välbesökt möte i Bygdegårdens café, har byns ungdomar startat tre verksamheter: Ungdomskväll i Bygdegården, replokaler för musik och gym.

– Det är bra...faktiskt grymt bra! tycker Erik Carlsson, en av de vuxna som är imponerad

Ungdomskvällarna kommer bl a att bjuda på biljardspel. På bilden ser vi från vänster: Simon Gundmalm, Lukas Carlsson (besökare), Frida Larsson, Diana Västanälv, Miranda Nilsson, Jesper Carlsson (besökare) samt Rebecca Bertlin.

”Att visa hänsyn mot varandra är viktigt”

av ungdomarnas engagemang och drivkraft.

Nytänkande

Projektintroduktionen under hösten 2007 blev minst sagt välbesökt. Drygt 50 personer, varav hälften vuxna, samlades i Bygdegården.

– Det blev något av ett väckelsemöte, minns Monika Nilsson, ungdomslots som gillar budskapet till ungdomarna: Om ni vill så kan ni. Ta makt över ert eget liv.

Sara Livendahl och Marcus Abrahamsson understryker betydelsen av att ställa öppna frågor, att inte komma med alltför ledande frågor och färdiga svar. Det handlar om konsten att finnas till hands och att stödja, utan att styra.

– Tidigare har ungdomarna fått mycket serverat. Det här innebär ett nytt tänkande som naturligtvis tar tid att lära sig, menar Marcus.

Monika Nilssons erfarenhet är att ungdomarna ofta har ett eget

Den vackra samlingsalen i Bygdegården visas gärna upp av Sara Livendahl, Eva-Lena Björkman, Erik Carlsson, Marcus Abrahamsson, Bo Carlsson och Monika Nilsson.

och väl genomtänkt svar på de frågor som ställs. Men de vill få bekräftelse från de vuxna.

– Vad vi sett hittills är att de yngsta som deltar i verksamheterna har vuxit rejält. Deras röst har helt enkelt fått ett värde. Självförtroendet och initiativförmågan har ökat. Men vi ska samtidigt vara medvetna om att det kan komma bakslag. Det är naturligt i en sådan här process, säger Monika Nilsson.

Lagkänsla

Likt en röd tråd genom verksamheterna i Hakkas löper nyttan av ett fungerande samarbete, d v s att skapa en process som ger utrymme för åsiktsskillnader,

men som i slutändan resulterar i en gemensam kraft där alla inblandade strävar mot samma mål.

Tillsammans har vuxna och ungdomar diskuterat hur man löser situationer där deltagarna i en grupp har olika åsikter, vilka kan utvecklas till en grogrund för irritation.

– Man får givetvis bli irriterad, men samtidigt måste man vara juste mot de övriga eftersom vi utgör en arbetsgrupp, förklarar Monika och Sara Livendahl nickar instämmande.

– Att visa hänsyn mot varandra är viktigt.

Eva-Lena Björkman håller också med, fast hennes erfaren-

"Det handlar ytterst om en landsbygdsfråga"

het av musikgruppen som jobbar för att få en fast replokal är att det ibland fordras en informell ledare, en person som vågar kliva fram.

I musikgruppen finns idag ingen som driver på och skapar en dynamisk process. Deltagarna i gruppen sitter och väntar på varandra i hopp om att någon kommer med förslag och idéer som leder processen framåt. Tystnaden på gruppens möten är påtaglig.

Landsbygdsfråga

Vad kan då projektet Ungas delaktighet i byarna i Norrbotten bidra med på längre sikt, enligt de vuxna i Hakkas? Jo, att det exempelvis växer fram fler entreprenörshungriga personer.

– Det handlar ytterst om en landsbygdsfråga...om att få landsbygden och vår landsända att överleva. Vi behöver folk som har idéer och är beredda att utveckla dessa, säger Erik Carlsson.

– Och det handlar även om känslan för sin bygd, menar Monika Nilsson. Genom att ta initiativ och gemensamt hitta former för olika verksamheter,

I musikrummet hittar vi Samuel Nilsson, Jim Västanälv, Alexander Nilsson, Amanda Wennström och Jesper Wennström.

stärker man känslan för bygden vilket ger positiva effekter på sikt.

Trots att man kommit igång på ett berömvärd sätt i Hakkas, ligger ambitionerna på en högre nivå. Eller som Monika Nilsson uttrycker det:

– Det känns som vi fortfarande är i startgroparna.

Engagerad grupp

Nere i Bygdegårdens bottenvåning hittar vi Miranda, Simon, Rebecka, Diana och Frida. De utgör en arbetsgrupp som har

för avsikt att starta ungdomskvällar.

– Vi hade jättemånga idéer om vilken verksamhet vi skulle starta. Men till slut fastnade vi för ungdomskvällen, berättar Miranda som går i årskurs fem.

Det gör även de övriga, förutom då Simon som går i sexan. Det är en engagerad grupp som hoppas kunna slå upp portarna till den första ungdomskvällen i månadsskiftet mars-april. En vägg har målats grön och andra väggar ska dekoreras.

”Vi har lärt oss ta ansvar på egen hand”

Simon plockar fram en ritning över lokalen som gruppen självt skissat.

– Men det kommer att bli lite förändringar jämfört med ritningen, säger Simon. Det blir ingen hörnsoffa, utan vi kommer att nöja oss med en enklare soffa.

Samla pengar det svåraste

Gruppen träffas regelbundet för att färdigställa lokalen. Här kommer bygdens ungdomar att kunna spela biljard och pingis, titta på TV, fika och äta godis.

Miranda är den som kallar till träffarna och hon berättar att ungdomskvällarna vänder sig till ungdomar i åldrarna 8-16 år.

Hur ska man då locka ungdomarna att delta i onsdagskvällarnas aktiviteter?

– Vi kommer bli att skriva om ungdomskvällarna i bygdebladet som delas ut till alla hushåll, förklarar Simon.

Vad har då Miranda, Simon, Rebecka, Diana och Frida lärt sig av arbetet med ungdomskvällarna?

– Vi har lärt oss ta ansvar på egen hand, svarar Frida. Det är ansvarsfullt och man kan inte bara svamla.

Innan vi började hade nog ingen av oss en tanke på att vi skulle klara av det här.

– Skaffa pengar är nog det svåraste, tycker Simon och de övriga instämmer.

Ansvarsfullt

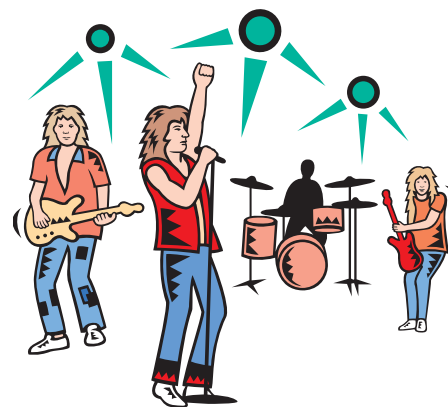
På andra sidan gårdsplanen spelas det musik. Det är Samuel, Jim, Alexander, Amanda och Jesper som repar i skolans musiklokal. De har alla ett musikintresse och hoppas så småningom kunna uppträda vid olika evenemang.

Nu får de träna i musiklokalen och även låna skolans instrument. Men målet är att permanent få disponera lokalen och även i fortsättningen få tillgång till de instrument som behövs.

Ännu har gruppen inte lyckats nå fram till den önskade lösningen på replokalen, vilket måhända bottnar i att det är roligare att musisera än att jobba med den praktiska biten av förverkligandet.

En sak är de i varje fall överens om, nämligen att det är dyrbara instrument som finns i replokalen. Och med detta följer givetvis ett tungt ansvar.

~ VIDSEL ~

Köp lotter! Camilla Lundberg, Pernilla Olsson och Caroline Nilsson tar alla chanser att skaffa pengar.

”Det har varit jättekul!”

Personer som deltog vid intervjuerna/dokumentationen i Vidsel.

VUXNA

Anna-Lena Pettersson (ungdomslots), Leena Jansson, Inger Grankvist och Curt Löfwenberg.

UNGDOMAR

Pernilla Olsson, Camilla Lundberg, Sanna Lestander, Johanna Lundberg, Caroline Nilsson, Elin Eriksson, Anna Lund och Simon Hedman.

VERKSAMHETER

Ungdomsgård och en replokal för musik.

FAKTA VIDSEL

Det tar ca. 30 min att åka bil mellan Vidsel och Älvsbyn. Byn har ett rikt föreningsliv och närmare 500 hushåll. Endast 5 km från Vidsel ligger Storforsen som är Europas största obundna fors.

- Det svåraste har varit att skaffa pengar. Och att få tag i rätt folk när vi har ringt...

Enigheten är total när vi träffar ungdomarna i Vidsel, som dock är lika eniga när det gäller projektet Ungas delaktighet i byarna i Norrbotten:

– Det har varit jättekul! Vi tycker faktiskt att det gått bättre än väntat, säger Elin Eriksson och Anna Lund som jobbat med att skaffa en replokal för musikintresserade ungdomar.

På avstånd

Leena Jansson har fungerat som vuxenstöd för musikgruppen. Men hon har avsiktligt hållit sig på behörigt avstånd från ungdomarna. Och hon låter ungdomarna kliva fram även under pratstunden. Bara sporadiskt deltar hon, exempelvis när hon säger:

– Jag var med vid de första träffarna som stöd, bl a för att bidra med lite struktur på vad gruppen skulle göra. I övrigt har jag bara funnits i bakgrunden och väntat på att ni skulle ta

"Trägen vinner"

Sittande: Simon Hedman, Camilla Lundberg, Pernilla Olsson, Caroline Nilsson, Anna Lundh och Elin Eriksson.

Stående: Curt Löfwenberg, Anna-Lena Pettersson och Inger Granqvist.

kontakt, säger hon och vänder sig till Elin och Anna som emellertid inte haft särskilt stort kontaktbehov utan arbetat idogt tillsammans med sex andra musikintresserade kamrater för att ordna en replokal.

Slit med pengarna

Idag är lokalen ett faktum. Ett stenkast från ungdomsgården ligger Filadelfia som upplåtit ett rum till ungdomarna. Rummet hyr man till självkostnadspris. Men dessutom hoppas man kunna finansiera några instrument.

Just penningraggandet har

krävt energi och tålamod.

– Jo, det har varit mycket tjorv, tycker Elin och Anna håller med. När vi ringt till folk har vi ofta blivit hänvisade till en annan person som i sin tur skickat oss till någon annan.

Fast trägen vinner. Och tjejerna som går i årskurs sju har inte gett sig. Allt eftersom gav slitet resultat i form av pengar för att kunna hyra lokalen och köpa instrument.

Ett företag på orten, Delikatessfabriken, och lite kommunala pengar som slussats via ABF, har hamnat på ett bankkonto. Utöver dessa välkomna bidrag

har musikgruppen bakat och sålt bröd till julmarknaden i Vidsel.

Till IKEA

Ungdomsgården är det andra projektet som Vidselungdomarna engagerat sig i. Den 21 december gav kommunen klartecken för den lokal som ABF tidigare använt för olika verksamheter.

Därefter väntade penningjakten. Ungdomarna uppvaktade Älvsbyns kommun (Kultur och Fritid) i hopp om bidrag till inköp av diverse inredning. De e-postade till kommunansvariga och berättade om sina önskemål.

”Det allra roligaste är att se hur ungdomarna växer som individer”

Hur det gick?

– Jo, det gick bra, svarar ungdomarna unisont. Vi fick 20 000 kronor. Och pengarna betalades ut inom två veckor.

Med pengarna i handen och en inköpslista packade ett dussintal ungdomar in sig i en av föräldrarnas buss med destination IKEA i Haparanda. Där handlade man soffor, lampor, hyllor, bord, mattor, glas...

– Vi handlade för drygt 11 000 kronor, säger en av tjejerna.

Vuxit som personer

Men innan inköpsresan till gränstaden hade lokalen rustats upp. I början av januari startade arbetet med målning och tapetsering. Det blev många kvälls- och helgtimmar. Målningen skötte ungdomsgårdsgruppen alldeles själv. Däremot välkomnades hjälpande händer från föräldrarna när det gällde tapetseringen.

Det där med mönsterpassning kanske inte är det allra enklaste när man går sjuan och aldrig tidigare sysslat med denna sortens arbete.

Anna-Lena, ungdomslots, och Inger Grankvist, lärare vid byns

Elin Eriksson och Anna Lundh provsitter de nyinköpta IKEA-sofforna under överinseende av Leena Jansson.

skola, uttrycker den djupaste respekt för ungdomarnas initiativförmåga och engagemang.

– Det allra roligaste är att se hur ungdomarna växer som individer. Kanske har de inte känt den här personliga utvecklingen själva. Men vi har sett det...

”Smultronställen”

Curt Löfwenberg, äldstingen i sällskapet med sina 73 år, och Vidselbo sedan mitten av 1976, gillar projektet. Han har själv ett förflutet som ungdomsledare och facklig företrädare och gläds över att ungdomarna får ikläda

sig ett ansvar för att genomföra de idéer som de själva kläckt.

Curt konstaterar att dagens villkor är rejält olika gårdagens. Då hamnade ungdomarna i vuxen världen i tidiga tonår. Nu finns TV, datorer och mycket annat som attraherar.

– Det är en nästan otäckt hård konkurrens som ungdomarna utsätts för, anser Curt och lyfter samtidigt fram behovet av ”smultronställen”, platser dit ungdomarna kan söka sig när syskonen blir alltför besvärliga och föräldrarna för tjatiga.

– Då är det bra att komma till en plats med likasinnade, tycker han.

Curt pratar gärna om trygghet, om diskret back-up som ska vara föräldrarnas bidrag när det handlar om att stötta ungdomarna. Att finnas till när de behövs.

– Det är nog faktiskt så att vi satt lite för mycket strypkoppel på ungdomarna. Men av misstagen lär man sig som bekant. Lite

"Nu är det bara att hoppas att vidselborna användare ungdomsgården"

skrubbsår och blåmärken är inte särskilt farligt. Då är det farligare att stoppa in ungdomarna i kuvös.

Invigning

Den 15 februari invigdes den nya ungdomsgården med många inbjudna gäster. Då klipptes också bandet som utgjorde den formella starten för ungdomsgården som kommer att ha namnet "Tåmt`n". Tisdagar och torsdagar kommer dörrarna att stå öppna för de äldre ungdomarna. Onsdag viks för de yngre.

– Nu är det bara att hoppas att vidselborna kommer att använda ungdomsgården, säger Simon Hedman, för dagen ensam kille i ungdomsgården. Han hoppas även att man i framtiden ska kunna visa film och därigenom få in en slant till driften av ungdomsgården.

– Och då är förstås också de vuxna välkomna...

”*vi har lärt
oss ta
ansvar*”

Sagt av Pålängekillarna Joakim Holmgren, Sven Sundell, Simon Sidenmark,
Mattias Johansson och Joakim Isaksson.

~ PÅLÄNGE ~

Här är gänget som knyter nävarna i jakten på en samlingslokal för byns ungdomar. Rune Sundell, Joakim Holmgren, Sven Sundell, Simon Sidenmark, Mattias Johansson, Joakim Isaksson och Linus Lundbäck.

”Målet är en egen lokal som vi kan inreda efter eget huvud”

Personer som deltog vid intervjuerna/dokumentationen i Pålänge.

VUXNA

Linus Lundbäck (ungdomslots), Rune Sundell.

UNGDOMAR

Joakim Holmgren, Sven Sundell, Simon Sidenmark, Mattias Johansson och Joakim Isaksson.

VERKSAMHETER

Söker en samlingslokal för byns unga.

FAKTA PÅLÄNGE

I Pålänge bor ca. 380 personer fördelade på ca. 170 hushåll. Byn ligger naturskönt belägen och kan stoltsera med ett rikt föreningsliv.

I Pålänge, en liten mysig by med ca 380 invånare belägen strax utanför Kalix, knyter byns ungdomar nävarna.

Och man gör det i förhoppningen att snart kunna skaka fram en lokal, ett ställe där byns ungdomar kan samlas och umgås under trivsamma former.

Hittills har arbetet med en samlingslokal inte varit särskilt lyckosamt.

– Gamla Konsum, som numera är nedlagd och ägs av en privatperson, är ett av de alternativ som pojkarna tittat på, berättar ungdomslotsen Linus Lundbäck. Lokalen ligger rätt till och den stora hallen skulle på ett relativt enkelt sätt kunna balkas av för vårt behov. Men tyvärr har vi inte funnit något lösning.

En annan gammal lokal, Folkets Hus, står tom att även den skulle kunna prepareras för att ge plats för Pålänges ungdomar.

– Men det krävs mycket jobb för att få i ordningen den lokalen, och det är nog inte realistiskt, menar Linus och får medhåll av Rune Sundell i föräldragruppen.

”Flaskhals”

I skrivande stund jobbar Pålänges ungdomsgrupp i en viss motvind. Rune Sundell igen:

– Idrottslokalen är förstås en möjlighet...

– Fast det blir ingen egen lokal, anser Linus och Simon Sidenmark, en av de närvarande i ungdomsgruppen denna kväll, instämmer och utvecklar resonemanget.

– Målet är en egen lokal som vi kan inreda efter eget huvud. Vi vill helt enkelt ha en samlingspunkt där vi tillsammans kan se på TV, prata, kanske spela biljard.

Rune Sundell, förälder och en av vuxengruppens ansikten, konstaterar att just lokalfrågan är en ”flaskhals”.

Har de vuxna då lyckats hålla sig från att kliva in och styra lokalsökandet?

– Jodå, det tycker jag nog att vi lyckats med, svarar Rune.

”Byn är ju inte större än att vi träffas i stort sett dagligen”

Spontanträffar

Envist jobbar ungdomarna nu vidare för att, förhoppningsvis inom överskådlig tid, hitta en lämplig lokal. Det betyder att man fortsätter sin inventering.

Ungdomsgruppen lever på hoppet, och uttrycker en bestämd känsla av att ”många bybor fortfarande är ovetande om vårt behov”. Ett anslag på anslagstavlan mitt i byn, lyfts fram som ett angreppssätt.

Den kvintett ungdomar som utgör kärnan i sökandet efter en lokal, har inga regelbundna träffar. I stället handlar det om ”spontanmöten” och ”Lanträffar”.

– Byn är ju inte större än att vi träffas i stort sett dagligen. Vi går i samma skola och åker samma buss och då är det inte absolut nödvändigt med regelbundna träffar, anser grabbarna med gemensam mun.

Att ta ansvar

Vad har då ungdomsprojektet inneburit?

– Att vi lärt oss ta ansvar, blir kvintettens svar.

Den åsikten delas av Rune Sundell, förälder och en av de

vuxna stödpersonerna för projektet i Pålänge.

– Just ansvarsbiten är den stora utmaningen, menar Rune. Om grabbarna får sin lokal så ökar ansvarstagandet. Då måste man fundera över försäkringar, hyra, underhåll och vem som ska göra vad. Och att skaffa en lokal eller liknande kopplas sällan till omsorg. Men det är onekligen viktigt att ansvarssidan finns med i det här arbetet.

*”Ansvarsbiten är
den stora utmaningen”*

~ JÄMTÖN ~

I TV- och mysrummet hittar vi ungdomslotsen Johanna Strand, längst fram, som omges av från vänster Erika Drugge, Carola Isaksson, Niklas Drugge, Viktor Bajric Isaksson, Emilia Suup och Anton Suup.

”Vi tar det lugnt i början”

Personer som deltog vid intervjuerna/dokumentationen i Jämtön.

VUXNA

Johanna Strand (ungdomslots),
och Carola Isaksson.

UNGDOMAR

Anton Suup, Emilia Suup,
Viktor Bajric Isaksson, Niklas
Drugge och Erica Dugge.

VERKSAMHETER

Fritidsgård och Gym.

Viktor Bajric Isaksson testar löpbandet i det blivande gymmet.

Steg för steg är den kloka modellen när ungdomarna i Jämtön planerar och skapar en fritidsgård och ett Gym.

Här används begagnade prylar och ungdomarna använder Internet för att hitta billiga och ändamålsenliga redskap till sitt blivande Gym.

– Vi tar det lugnt i början, menar Anton Suup i Gymgruppen.

Det är den gamla fritidsgården som nu åter ska fyllas med aktiviteter. Den har i princip stått tom under senare år, bortsett från att Vägverket nyttjat den för sin personal under en kort tid.

Ägare till fritidsgården är byns Folkets Husförening, som nu på generösa villkor låter ungdomarna använda lokalerna.

Ungdomarna betalar ingen hyra och har dessutom fått ett välkommet penningbidrag och färg från föreningen för att genomföra projekten.

– Från Luleå kommun har vi också fått pengar, 20 000 kronor, som nu finns på ett konto, berättar Anton Suup som samtidigt

FAKTA JÄMTÖN

I Jämtön bor ca. 380 personer och närmaste tätort är Råneå. I närområdet finns goda möjligheter till jakt och fiske vid exempelvis Metträsket.

"Vi måste bli förstärka golvet..."

avslöjar att det faktiskt fanns planer på ett gym innan det blev aktuellt med projektet Ungas delaktighet i byarna i Norrbotten.

Lotteri och begagnat

Men med projektet blev förstås gymplanerna betydligt hetare och inom en inte alltför avlägsen framtid ska byns killar och tjejer kunna starta träningen.

Gymgruppen består av sju ungdomar och två föräldrar, den ena snickare och den andra elektriker.

– Vi måste bli förstärka golvet och göra andra tekniska ingrepp, och då krävs det behörighet vilket de här två föräldrarna garanterar, säger Anton som tillsammans med de andra i gruppen använder Internet för att hitta lämpliga redskap.

Dels har lokalen ett begränsat utrymme, dels kostar redskapen ofta betydande belopp. Att kolla Internet kan med andra ord vara en framgångsrik väg.

För att finansiera inköpen ingår bli lotteriförsäljning, som ska inbringa några tusenlappar.

– Om vi lyckas sälja alla lotter får vi in 3 000 kronor, förklarar Anton Suup.

Niklas Drugge och Johanna Strand har änat motionscyklarna.

”Det är bra att få testa varandra och vara lite arga”

Vuxnas närvaro

En trappa upp i huset finns tre rum som inreds till ”fritidsgård”. Den grupp som jobbar med det projektet består av nio ungdomar och tre föräldrar. Det ena rummet ska fungera som kiosk, det andra som TV- och mysrum och det tredje som spelrum.

I allt väsentligt är det ungdomarna som spelar första fiolen, d v s som bestämmer utformningen av fritidsgården.

– Fast visst kan det vara bra med förslag från vuxna, tycker Viktor Bajric Isaksson och de andra närvarande ungdomarna instämmer.

Viktors mamma, Carola Isaksson, har försökt hålla sig utanför och enbart finnas där som stöd. Att åka iväg och hämta någon färgburk har hon förvisso gjort, men insatserna har medvetet begränsats - precis som det var tänkt.

– Jag har faktiskt inte brytt mig särskilt mycket, anser Carola och ingen av ungdomarna ger uttryck för en motsatt uppfattning.

Johanna Strand, ungdomslots, tycker även hon att föräldrainsflytandet inte varit dominerande.

– Verksamheten har byggt på

ungdomarnas initiativ och sedan har föräldrarna funnits i bakgrunden och stöttat på ett konstruktivt sätt. Genom att använda sig av öppna frågor har de fått igång en utvecklande process.

Nyttig konflikt

Ungdomarna som håller i fritidsgården har målat väggar och tak, inrett med soffor, bord, stolar, lampor och annat överskott som de hittat hemma. Vem som bestämde färgvalet i TV- och mysrummet? Jo, det gjorde gruppens killar. Om än lite motvilligt från tjejerna. En mindre konfliktbrasa tändes.

Den konfliktbrasan släcktes sedan killarna och tjejerna gjort en överenskommelse att det blir andra som får välja färg i de andra rummen.

– Det är bra att få testa varandra och vara lite arga. Det är utvecklande, tycker Johanna Strand och konstaterar att projektet går i vågor.

Stundtals råder rena glädjeruset, ett glädjerus som bryts av ett lägre engagemang. Att måla ett tak flera varv och därtill tvingas till noggranna penseldrag kring dörr- och fönsterfoder, kanske

inte är så kul som man tänkt sig. Men en nyttig erfarenhet.

– Även i mitt fall har det gått i vågor, erkänner Johanna som i egenskap av ungdomslots har följt projektet på nära håll.

– Jag har ställt mig frågan: Varför gick jag in i det här? Men ändå: det här känns jättekul!

”Även i mitt fall har det gått i vågor”

KONTAKTPERSONER FÖR PROJEKTET

Jim Broström
Kommunförbundet Norrbotten
jim.brostrom@bd.komforb.se
0920-20 54 00

Monica Lejon
Länstyrelsen i Norrbottens län
monica.lejon@bd.lst.se
0920-96000

Johan Sjökvist
Norrbottens läns landsting
Johan.sjokvist@nll.se
0920-284 000

Martina Johansson
Norrbottens läns landsting
martina.johansson@nll.se
0920-284 000

Kalle Bergdahl
Kommunförbundet Norrbotten
Kalle.bergdahl@bd.komforb.se
0920-20 54 00

Kjell Tegnelund
Älvsbyns Kommun
kjell.tegnelund@alvsbyn.se
0929-170 00

Ann-Mari Andersson
Kalix Kommun
ann-mari.andersson@kommun.kalix.se
0923-650 00

Mia Edin
Gällivare Kommun
MIED01@kommun.gellivare.se
0970-180 00

Jenny Björk
Luleå Kommun
jenny.bjork@komled.lulea.se
0920-45 30 00

DOKUMENTATION: Skribenten i Piteå AB

TEXT OCH BILD: Bo Staffan Johansson GRAFISK FORM: Jacob Johansson

Ungas delaktighet i byarna i Norrbotten

ETT PROJEKT FÖR LÄNETS UTVECKLING

COMPANION
NORRBOTTEN

KALIX KOMMUN

**Studieförbundet
Vuxenskolan**

ARBETARNAS BILDNINGSFÖRBUND

SKOGSSTYRELSEN

företagarna®

**KOMMUNFÖRBUNDET
NORRBOTTEN**

NORRBOTTENS
LÄNS LANDSTING

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND

GÄLLIVARE
KOMMUN

ÄLVSBYNS
KOMMUN

Norrbottens
Bygderåd

Länsstyrelsen
Norrbotten

LULEÅ KOMMUN